

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/173442,84-lata-temu-w-Niemczech-dokonano-pogromu-ludnosci-zydowskiej-znanego-jako-Noc-K.html>
21.05.2024, 07:06

84 lata temu w Niemczech dokonano pogromu ludności żydowskiej, znanego jako „Noc Kryształowa”

Data publikacji 09.11.2022

Bojówki SA i oddziały SS w nocy z 9-go na 10-ty listopada 1938 r. zaatakowały ludność żydowską zamieszkuje Niemcy. Doszło do masowego palenia synagog i niszczenia żydowskiego majątku. W historiografii to wydarzenie określa się mianem „Nocy Kryształowej” (niem. Kristallnacht), od odłamków szkła i kryształów ze zniszczonych witryn żydowskich sklepów i okien mieszkań.

Za początek tych wydarzeń należy uznać „Polenaktion”, czyli deportację polskich Żydów z Niemiec do Polski pod koniec października 1938 r. Największa liczba deportowanych Żydów (ponad 6 tys. osób) trafiła do polskiego Zbąszynia, gdzie został zorganizowany obóz tymczasowy, funkcjonujący do końca sierpnia 1939 r. Jedną z ofiar deportowanych do Zbąszynia była mieszkająca w Hanowerze rodzina Grynszpanów, która o swojej ciężkiej sytuacji i traumatycznych przeżyciach poinformowała mieszkającego w Paryżu Herszela Grynszpana.

Dzień po nocy kryształowej. Źródło: commons.wikimedia.org

7 listopada 1938 r. Herszel Grynszpan udał się do niemieckiej ambasady w Paryżu, prosząc o rozmowę z ambasadorem. Został przyjęty przez sekretarza ambasady Ernsta vom Ratha, do którego pięciokrotnie strzelił w akcie zemsty. Rath po dwóch dniach zmarł w wyniku odniesionych ran.

9 listopada 1938 r., na wieczornym spotkaniu członków NSDAP w Monachium, Joachim Goebbels wygłosił przemówienie z okazji obchodzonej 15. rocznicy puczu monachijskiego, w którym **wzwał Niemców do wzięcia sprawiedliwości w swoje ręce**. Przemowa zbiegła się w czasie z wieścią o śmierci niemieckiego dyplomaty, a

dowódcy SA i SS odczytali ją jako brak sprzeciwu w przypadku zajęć antyżydowskich. Dało to pretekst do rozpoczęcia akcji, inspirowanej i legitymizowanej przez władze partyjne i państwowe.

W wyniku Nocy Kryształowej spalono ponad 200 synagog i zbezczeszczono liczne żydowskie cmentarze, ponad 7500 sklepów prowadzonych przez Żydów zostało zniszczonych, prawdopodobnie 91 osób narodowości żydowskiej zostało zamordowanych, a tysiące wywieziono do obozów koncentracyjnych w Buchenwaldzie, Dachau i Sachsenhausen. **Szkło z zniszczonych lokali żydowskich, produkowane ówczesnie jedynie w Belgii, odpowiadało półrocznej produkcji zakładów belgijskich.**

Działania dyskryminacji Żydów, które były widoczne od 1933 r., a nasiliły się po wydarzeniach z 9-10 listopada 1938 r., miały obrzydzić ludności żydowskiej pobyt w Niemczech i przymusić ją do emigracji z III Rzeszy. **12 listopada Herman Göring oświadczył, że kwestia żydowska odtąd będzie rozpatrywana kompleksowo i ostatecznie zostanie doprowadzona do końca.**

--

Zachęcamy do zapoznania się z artykułem Sz. Pietrzykowskiego pt. „Polenaktion, czyli deportacja Żydów pochodzenia polskiego z Niemiec do Polski (28-29 października 1938) – relacja Zyndela Grynszpana” dostępnym na portalu internetowym przystanekhistoria.pl:

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/represje/75689,Polenaktion-czyli-deportacja-Zydo-w-pochodzenia-polskiego-z-Niemiec-do-Polski-28-.html>